

СТАНОВИЩЕ

От

Проф. д-р Искра Б.Христова-Балканска от Институт за икономически изследвания при Българска Академия на науките (ИИИ БАН), определена за Член на Научно жури, със Заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“, № 614, от 28.09.2022 г. съгласно Закона за развитие на академичния състав (ЗАРС), чл. 2. и Правилника за прилагане на ЗАРС.

За придобиване на научна степен, „доктор на науките“ на **Любомир Димитров Любенов**, по професионално направление 3.8. "Икономика", Докторска програма „Световно стопанство и международни икономически отношения“ при ВСУ „Черноризец Храбър“.

Актуалност на дисертационния труд

Дисертационният труд е посветен на сектор пчеларство, който има съществена роля за биологичното разнообразие. Продуктът на този сектор – меда е функционална храна и суровина, която се използва в леката промишленост и е съставна част на редица лекарства и козметични продукти. Измененията в производството на мед и маркетинговите стратегии, за пласмент на този продукт е важен проблем за подпомагане на производителите на регионално и национално равнище. Изследването е проведено в област Русе и региона и е полезно за научните изследвания в областта на аграрните науки и продоволствието. Разгледани са също ефектите на Общата селскостопанска политика (ОСП) на ЕС върху българския аграрен сектор. Изследването е интересно, защото третира и въпросите за субсидиите и тяхното сравнително отрицателно влияние върху българското пчеларство. Подчертава се ролята на маркетинговите стратегии като инструмент за развитие на сектор пчеларство, които са полезни във времена на кризисни сътресения, така както това беше характерно за пандемичната криза във връзка с COVID-19.

Обект на дисертационния труд е проследяване на развитието на пчеларските стопанства от област Русе, предмет на изследването са маркетинговите стратегии прилагани в агросектор пчеларство, с цел повишаване на рентабилността и конкурентоспособността на българската продукция. И не на последно място, подчертавам практическата приложимост на резултатите от изследването, защото позволяват да се прилагат стратегии за усъвършенстване на сектор пчеларство и за неговото устойчиво развитие. Маркетинговите стратегии позволяват разширяването на пласмента на българския мед на Единния пазар на ЕС и в трети страни.

Структурата на дисертационния труд

Структурата на дисертационния труд се състои от увод пет глави, заключение, приложения и библиография с общ обем от 381 стр. Дисертационният труд се основава на количествени данни от първични и вторични източници, както и на международни статистически източници, така и на данни от обектите на изследване. Методологията се основава на индуктивни и дедуктивни методи за доказване и или отхвърляне на хипотезите на автора. Първата глава е посветена на концептуалните възгледи относно маркетинговите стратегии на отраслово и регионално равнище. Търсени са допирни точки между теорията и практическите емпирични изследвания. Втора глава е посветена на стратегическия анализ на бизнес средата на регионално и секторно равнище, като са представени пазарните тенденции, принципите на Общата аграрна политика на ЕС, особеностите на производството на други пазари и конкурентните преимущества на българските производители. На основата на СУОТ анализ се представят положителните и отрицателните базисни отличителни черти на сектор пчеларство като целта е подобряване на маркетинговите стратегии. В трета глава се изясняват отделните пазари на продуктите на сектор пчеларство.

Отчитат се достойнствата на региона и на други фактори, които следва да са част от маркетинговите стратегии. В глава четвърта е посветена на видовете връзки на хоризонтално и вертикално равнище, които позволяват изграждането на организационен модел на този сектор в Русе и региона. Глава пета е посветена на маркетинг политиките в пчеларството в град Русе и региона. Изяснени са 4 традиционни маркетинг политики и други нетрадиционни стратегии за подобряване на рентабилността и на ефективността на сектора на основата на организацията и разширяването на търговските възможности на вътрешните производители.

Оценка на резултатите и приносите на дисертационния труд

- Приложеният нормативен подход, основан на българския опит носи определени ползи за подобряване на нормативната база, за да се подобри държавната агростратегия в сектор пчеларство;
- Направено е комплексно и добре структурирано изследване, което обхваща всички особености на сектор пчеларство – от производството на пчелни продукти до връзките, стратегиите, ценовата политика по видове продукт и финансирането на тези дейности по линия на Общата аграрна политика на ЕС;
- Допада ми критичния поглед и обобщенията на Автора по отношение на недостатъците на финансиране на този сектор и влиянието на Общата аграрна политика на ЕС, която нанася определени пречки за балансираното финансиране и функциониране на аграрния сектор;
- Разгледани са пазарите на национално и международно равнище, както и факторите, които влияят върху ценообразуването на продуктите, които имат връзка с развитието на сектор пчеларство. Това също води до полезни изводи, които изясняват промените в биоразнообразието на регионите в страната.

Препоръки

- Очевидно е, че Авторът има значителни познания относно сектора на пчеларството. Това което прави впечатление е липсата на конкретика и изводи за развитие на този сектор, за да не се губят в текста ценните набрюдения и познания на Автора.
- Препоръката ми е дисертационния труд преди да се публикува но е необходима съществена редакция.

Публикациите към дисертационния труд са в сферата на агробизнеса и в сектора пчеларство и са достатъчно на брой за нуждите на защитата на дисертационния труд. Авторефератът отговаря на изискванията и е коректно направен.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

След като съм запозната със съдържанието на дисертационния труд, научните публикации, свързани с темата на дисертационния труд, оригиналността на получените приноси както и факта, че кандидатът отговаря на минималните наукометрични показатели, заложиени в Правилника за приложение на Закона за развитие на академичния състав в Република България, давам положителна оценка, относно присъждането на научната степен „доктор на икономическите науки“ на Любомир Димитров Любенов по Професионално направление 3.8. "Икономика", Докторска програма „Световно стопанство и международни икономически отношения“.

София

30.10.2022 г.

Написал становището:

Искра Б.Христова-Балканска